

Poetik sözün rəngləri

Onunla ilk dəfə Masallının Xırmandalı kəndindəki əkin sahəsində görüşməyimdən 30 ilə qədər vaxt ötür. O zaman bostanında yetişdirdiyi bal kimi şirin qarpız-yemişin dadına baxdıq. Əkinçi şairin söz “tarla”sına səpdiyi saf duyğu “toxum”larının da misra-misra böyüyüb şirin bərbəhər verdiyinin şahidi oldum.

Söhbət istedadlı qələm sahibi Arif Fərzəlidən gedir. Rayonda hamı ona “Masallının Fikrət Qocası” deyir. Həm şairliyinə görə, həm də eynilə mərhum ustadı kimi, səs telləri “incik” olduğundan bir az xırıltı ilə danışdığı üçün. Çöllər onun vərəqidir, bellər – yazan qələmi... Qabarlı əlləri, kövrək ürəyi ilə əyalətdə umacaqsız bir tale yaşayır. Bostanında “lək-lək” sözlər, “tağ-tağ” misralar becərir. Daşın-torpağın arasından “qızıl” beytlər, bəndlər tapıb çıxarır. Sonra da hamısını sanki güləbətənlə bir-birinə toxuyur...

Arifin şeirləri göz qamaşdıran rənglərdən xalidir, amma boyaları təbiidir deyər, heç biri pozulub getmir. Necə ki, fabrik məhsulu olmayan qədim xalçanın, kilimin “bəti-bənizi” hələm-hələm solub-saralmır. Onun insan haqqında düşüncələri adamı xəyala daldırır:

**Nəsil-nəsil şumlanırıq,
növbə-növbə əkilirik hamımız,
Bir ovuc Vətən torpağıyq -
bərəkətlimiz, şoranımız, xamımız...**

Bir qədər əvvəl Arifin yeni “Tarix kitabı” işıq üzü görəndən sonra Masallıdakı dostlarla kəndə görüşünə getdik. Şair Nurməmməd Ağa, ziyalı dostumuz, məktəb direktoru Hamlet Quliyev, “Yeni həyat” rayon qəzetinin baş redaktoru Əlihüseyn Şükürov və mən qarşısını ərlə açdıq. Şair bizi görüb sevindi, təzə kitabına “Mübarəkdir” dedik və çay süfrəsi arxasında ürək söhbətləri elədik. Dəqiqələr dadlı-dadlı ixtilatların şirinliyində əridi.

Arif Fərzəli əyalətdə yaşayıb-yaratmaq qismətinə şükür eləyən, böyük şəhərlərin reklam işıqlarında gözü qalmayan şairlərdəndir. Amma adı paytaxt Bakının ədəbi mühitində yetərincə tanınır və tez-tez çəkilir. Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsini, sonra isə Maksim Qorki adına Moskva Dünya Ədəbiyyatı İnstitutunu bitirmiş Arif müəllim “Toxuma həsrət torpaq”, “Sizin dünya”, “Ömür yarımçıq qalmır”, “Yağışa düşən qərib” və başqa kitabları ilə ədəbi aləmə səs salıb. Qələmi günbəgün ovxarlanıb, duyğularını yerli-yerində fəlsəfi düşüncə köynəyindən keçirib. Cavan vaxtlarında yetərincə vətənpərvər şair idi, indi daha çox vətəndaş şairdir. Onun “Oyunmuş bu yol deyilən” şeirində oxuyuruq:

**Vaxt cığır – zaman içində,
Baxt şaxır güman içində.
Yaddaşım al-qan içində –
Qardaş savaşımdan gəlləm.**

Tarixi faciələrimizi bilənlər dərhal duyur ki, müəllif şair babası Şah İsmayıl Xətəinin qan qardaşı sayılan Sultan Səlimlə gərəksiz döyüşünə işarə vurur. Arifin adı detallardan ustalıqla istifadə etməsi diqqətçəkəndir. Uğurla seçilən hər detal şeirə ori-

jinallıq gətirir. Bu baxımdan “Qoca boksçu” maraqlıdır:

**Əlləri sustalıb, düşüb yanına,
Ələyi divardan asılı qalıb.
Tablamır taleyin yumruqlarına,
Ömrünün küncünə qısılb qalıb.**

Kürəyini dağlara söykəmiş kənd, bar ağaclarının yanında “utanan” söyüd, qurumuş bulaq, arxası üstə düşüb göyləri cırmaqlayan böcək, bir anda, özü də aşırı yağmış qar, “məktub” – qəbirlər... Arifin poetik dünyasının yaddaqalan atributlarıdır. Məncə, sıradan bir rəssam belə onun şeirlərinə eskizlər çəksə, sərgisi sənətsü-nasları ciddi şəkildə maraqlandırar.

Arifin sevgi şeirləri oxucuya öz yaşantısı kimi tanış gəlir:

**Öz əlimlə qayçıldım bir ömür,
Qamçıldım, qamçıldım bir ömür,
Bir buluddum, damcıldım bir ömür,
Sellənmədim bu sevdanın yolunda...**

Şair musiqini, muğamları da gözəl bilir, duyur və poetik nəfəsi ilə çatdırır. “Segah” şeirinə nəzər salaıq:

**Mizrab toxunacaq, sim ağlayacaq,
Zili hönkürəcək, bəm ağlayacaq.
Görüm məni ən çox kim ağlayacaq,
Qoy bir harayında itim seğahın.**

**Bu nizə daşları keçən nizəymiş,
Elə bu nizənin yönü bizəymiş...
Ağrısı-acısı hələ təzəymiş,
Yarası qədimdən-qədim seğahın.**

**Simlər pərdə üstə yollardı – qoşa,
Gedən ölməzliyə gedib qovuşar.
Bir qaçıb obaya hay sal, ay uşaq,
Dədəsi tapılıb “Yetim seğah”ın...**

O, həm də sözlə yarızarafat-yarıcciddi manipulyasiya edə bilən şairdir: Görün, bəzi sözləri zamanın nəbzində necə oynadıb:

**“Atam” deyirsən, atom düşür yadına,
“Nəvə” deyirsən, nəvə düşür yadına.
O gün dostum “Pəriş” yerinə,
Çaşıb “Pərişinq” deyib arvadına...**

Qələm dostum hazırda özünün müdrik çağını yaşayır. Şeirləri qədər uzunömürlü olmasa diləyi ilə:

Əli NƏCƏFXANLI
XQ